

УДК 636.4:612.176:636.083

Д.В. БЛАЙ, О.І. МЕТЛИЦЬКА

Аграрно-економічний коледж Полтавської державної аграрної академії
Інститут свинарства ім. О.В. Квасницького УААН

ВПЛИВ СТРЕС-ФАКТОРІВ НА ВІДГОДІВЛЮ МОЛОДНЯКУ СВИНЕЙ

Досліджено вплив стрес-факторів на стан здоров'я при переведенні молодняку з однієї групи в іншу, на темпи росту і розвитку, його відгодівельні якості та ефективність використання і засвоюваність кормів.

Відгодівля, ріст, розвиток, корми

З кожним роком розвитку економіки набуває актуальності питання забезпеченості громадян нашої країни повноцінними, екологічно чистими вітчизняними продуктами харчування.

Провідну роль у розв'язанні цієї проблеми в Україні відіграє рівень розвитку тваринництва, зокрема високоефективної галузі свинарства. Адже відомо, що свинина як калорійний та смачний продукт стабільно з року в рік посідає чільне місце у м'ясному балансі світу (понад 35%). Результати практичної діяльності передових сільськогосподарських підприємств з виробництва свинини показують, що видові генетичні задатки тварин використовуються не повністю. Тому з метою підвищення продуктивності тварин необхідна їхня комплексна оцінка за низкою генетично зумовлених ознак пристосованості до умов інтенсивних промислових технологій.

Однією з важливіших селекціонованих ознак у свинарстві вважається стійкість молодняку до стресових факторів, яка водночас є показником високої якості м'ясної продукції. Таким чином, установлення ефективних критеріїв відбору свиней за стресостійкістю залишається актуальним питанням для науковців і виробників.

© Д.В. Блай, О.І. Метлицька, 2008

Розведення і генетика тварин. 2008. Вип. 42.

Матеріал і методика досліджень. Отримання і вирощування молодняку посідає особливе місце у свинарстві, оскільки від умов годівлі та утримання свиноматок і поросят-сисунів значною мірою залежить ефективність їхньої подальшої відгодівлі. Період від народження до відлучення й подальшого дорощування поросят вважається найбільш складним і відповідальним, оскільки впродовж нього спостерігається найбільший відсоток загибелі молодняку, тобто недоотримання продукції при невиконанні певних технологічних вимог, що використовуються у виробництві [1].

Відлучення поросят – один із стресових факторів, тому в цей час слід приділяти значну увагу зменшенню його впливу. Відхід поросят у перші 10–15 днів після відлучення становить 30%, при пізньому відлученні цей показник значно вищий. Протягом відлучення поросят забороняється: перегрупування, переведення в інші приміщення (щонайменше 15 днів їх залишають у своїх станках). Крім того, в цей період не проводять щеплення або інші ветеринарні і зоотехнічні маніпуляції, за винятком необхідного лікування [2].

У підсисний період, виокремлюють чотири критичних етапи, які необхідно враховувати для отримання якісного молодняку:

1-й день – поросят підпускають до свиноматки через кожні півгодини, оскільки в молоці міститься найбільша концентрація гамаглобулінів – захисних білків, а шлунок здатний пропускати їх у кров без зміни;

7-й день – найбільша нестача заліза і його сполук в організмі, тому поросятам призначають препарати заліза внутрішньом'язово (2–3 курси через кожні 7 днів);

23-й день – у свиноматки зменшується кількість молока, а отже, поросят треба підгодовувати.

60-й день – поросят відлучають.

До речі, зазначений період відлучення (60 днів) запроваджено на більшості підприємств, які спеціалізуються на вирощуванні племінних тварин, але для господарств, у яких встановлено високотехнологічне обладнання, що дає змогу здійснювати дозовану відгодівлю і локальне підігрівання, допускається відлучення поросят у більш ранні строки (25–45 днів) [3, 4].

Ключовим моментом вирощування поросят після відлучення є повноцінна збалансована годівля, оскільки ненормоване згодову-

вання молодняку великої кількості концкормів і незбираного молока може призвести до його масової раптової загибелі від набрякової хвороби [5, 6].

Невід'ємною умовою успіху рентабельного ведення відгодівлі свиней залишається підготовка здорового молодняку 3–4-місячного віку до подальшої відгодівлі чи вирощування. Для цього здійснюють низку ветеринарно-санітарних та зоогігієнічних заходів:

- ветеринарну обробку, дегельмінтизацію та імунізацію відповідно до вимог епізоотичного стану;
- підготовку приміщення до розміщення тварин;
- заповнення приміщення одновіковими тваринами;
- правильне формування груп;
- забезпечення нормального мікроклімату.

Щоб підсвинки у чотиримісячному віці мали живу масу 35–40 кг, кожному з них за два місяці після відлучення необхідно згодувати 80–100 к. од. різних кормів.

Відгодівля свиней – заключний процес виробництва свинини. Від правильної її організації значною мірою залежать інтенсивність і рентабельність свинарства. Основна мета відгодівлі – одержання від тварин максимального приросту живої маси в найкоротші строки із найменшими витратами кормів на одиницю продукції [7].

На основі проведених досліджень і аналізу публікацій можна зробити висновок, що надзвичайно великий вплив на ефективність відгодівлі свиней має система вирощування та відгодівлі. Актуальність досліджень полягає у тому, щоб визначити: як стрес-фактор впливає на стан здоров'я при переведенні молодняку з однієї групи в іншу, на темпи росту і розвитку, ефективність використання та засвоюваність кормів.

Матеріали і методи дослідження. Метою дослідження є визначення впливу стрес-факторів, які виникають при переведенні молодняку (поросят-сисунів) у групи дорощування, на його відгодівельні якості. У завдання дослідження входило визначення таких основних показників продуктивності, як середньодобовий приріст і жива маса на початку та в кінці досліду.

Місце проведення досліду – СТОВ "Агрофірма Оржицька" Полтавської області.

Для дослідження поставленої мети був запланований науково-господарський дослід на поросятах-сисунах у період їхнього відлучення та поросятах на дорощуванні. З цією метою відібрали гнізда поросят із свиноматками з урахуванням віку, живої маси, багатоплідності, вирівняності гнізд.

Для досліду ми відібрали свиноматок із восьмима поросятами. Дослідну і контрольну групи сформували із дотриманням принципу аналогів: свиноматки характеризувалися аналогічними показниками за кількістю поросят у гнізді (по 8 гол.), живою масою (180 кг), віком (22 міс.). Характеристику поросят, відібраних для досліду, наведено в табл. 1. Згідно з обраною методичною схемою (табл. 2) поросята-аналоги з контрольної і дослідної груп вирощувалися в різних умовах утримання: із переведенням в інше приміщення після відлучення та при залишенні їх у свинарнику для опоросів до 120-денного віку.

1. Характеристика поросят, відібраних для досліду

Група	Кількість поросят у групі, гол.			Жива маса поросят у віці 50 днів, кг	Середньодобові прирости поросят до віку 50 днів
	всього	у тому числі			
		кнурці	свинки		
Контрольна	32	13	19	12,1	223
Дослідна	32	13	19	12,1	223

2. Методична схема проведення досліду

Група	Кількість поросят у групі, гол.	Умови годівлі поросят	Умови утримання поросят
Контрольна	32	Згідно з прийнятим раціоном	Із переведенням поросят у віці 74 днів в інше приміщення
Дослідна	32	Те саме	Вирощування поросят у свинарнику для опоросів до 120-денного віку

Контрольну групу поросят у віці 74 днів переводили в інше приміщення, при цьому її склад залишався сталим. Цей технологічний процес є потужним стресовим фактором для молодняка. Дослідну групу поросят залишали в тому самому приміщенні, де вони народилися, аж до постановки на відгодівлю, що зменшувало вплив негативного стрес-фактора. Обліковий період досліду – 70 днів – від 50- до 120-денного віку. Годували поросят у перші 15 діб після відлучення трічі на добу, а в подальшому – двічі.

Результати досліджень. При вирощуванні поросят одним із основних досліджуваних показників був середньодобовий приріст (табл. 3). У контрольній групі середньодобовий приріст на дощовуванні становив 174 г. У дослідній групі поросята набирали в середньому 194 г на добу, що на 7,7% більше, ніж у контрольній. Середня маса поросяти у дослідній групі на початку досліду становила 12,1 кг, а в кінці – 25,7 кг. Валовий приріст – 13,6 кг. У контрольній групі початкова середня маса поросяти була також 12,1 кг, а в кінці досліду дорівнювала 24,7 кг. Валовий приріст становив 12,6 кг. Загальний валовий приріст за період експерименту в дослідній групі сягав 435,2 кг, а в контрольній – 403,2 кг. Таким чином, у дослідній групі валовий приріст за період відгодівлі збільшився на 7,9% порівняно з контрольною групою.

3. Показники контрольного вирощування в групах досліду

Показники	Контрольна група	Дослідна група	±дослідна до контрольної, %
Кількість поросят у групах, гол.	32	32	0
Жива маса при постановці, кг	12,1	12,1	0
Жива маса при знятті з досліду, кг	25,6	26,6	4
$M \pm m$	$25,6 \pm 0,35$	$26,6 \pm 0,4$	4
σ	2,29	2,02	-12
Коефіцієнт варіації	9,28	7,87	-15
Валовий приріст, кг	403,2	435,2	8
Витрати к. од., ц	32,7	32,2	-1,5
Середньодобовий приріст, г	174	191	10

Крім того, за період проведення досліджень як допоміжний показник визначалася кількість витрачених кормів на одиницю приросту при вирощуванні поросят. У результаті було встановлено, що витрати кормів за період досліду для контрольної групи становили 32,7 ц к. од., а для дослідної – 32,2 ц к. од., або на 0,5 ц к. од. менше, ніж на контролі, що становить – 1,5%.

Висновок. Таким чином, проведення господарського досліду довело значення впливу стресових факторів на вирощування поросят після відлучення, при усуненні яких згідно з одержаними результатами можна отримати суттєвий економічний ефект.

1. *Свинарство і технологія виробництва свинини* / В.І. Герасименко, Л.М. Цицорський, Д.І. Барановський та ін. – Х.: Еспада, 2002.
2. *Довідник з виробництва свинини* / В.І. Герасименко, В.П. Рибалко, М.В. Горний та ін. – Х.: Еспада, 2001.
3. *Кабанов В.Д.* Повышение продуктивности свиней. – М.: Колос, 1983.
4. *Карелин А.И.* Профилактика анемии поросят. – М.: Россельхозиздат, 1975.
5. *Коваленко М.А.* М'ясна відгодівля свиней. – К.: Державне видавництво сільськогосподарської літератури, 1960.
6. *Коваленко Н.А., Пономаренко І.К.* Відгодівля свиней на м'ясо і бекон. – К.: Урожай, 1978.
7. *Ноздрин Н.Т., Сагло А.Ф.* Выращивание молодняка свиней. – М.: ВО Агропромиздат, 1990.
8. *Петрухин И.В.* Биологические основы выращивания поросят. – М.: Россельхозиздат, 1976.

ВЛИЯНИЕ СТРЕСС-ФАКТОРОВ НА ОТКОРМ МОЛОДНЯКА СВИНЕЙ. Билай Д.В., Метлицкая О.И.

Исследовано влияние стресс-факторов на состояние здоровья молодняка при переводе его из одной группы в другую, на темпы роста и развития, его откормочные качества, а также эффективность использования и усвояемости кормов.

Откорм, рост, развитие, корма

INFLUENCE OF STRESSFACTORS ON FROM THE STERNS OF SAPLING OF PIGS. D.V. Bilay, O.I. Metlitska

It was researched the influence of stressfactors on stale of health during the moving of young cattle from one group in other, on tempos of group and development, its fattening quality and also efficiency of the use and assimilability forages.

Fattening, growth, development, stern

УДК 636.2.082(09)

І.С. БОРОДАЙ

Інститут розведення і генетики тварин УААН

РОЗВИТОК СЕЛЕКЦІЙНОЇ НАУКИ У СКОТАРСТВІ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВИХ ШКІЛ

Висвітлено основні етапи формування та напрями діяльності селекційних наукових шкіл у скотарстві України, їхній внесок у розвиток теорії породотворення. Узагальнено концептуальні засади класичної та новітньої теорії селекційної науки.

Наукова школа, селекційний процес, скотарство, схрещування, порода

Розвиток селекційної науки у скотарстві України ґрунтується на накопиченні та синтезі системи знань, забезпеченні сприятливих умов для подальшої наукової творчості вчених, здатних розгорнути ефективну пошукову діяльність. Продукування наукової інформації здійснюється, насамперед, завдяки діяльності дослідницьких груп, які заведено називати науковими школами. У їхньому розвитку чітко простежується генезис основних наукових теорій та концепцій, традиції наукової творчості, спадкоємність поколінь.

Проблема наукових шкіл, зумовлена багатоплановістю самого поняття, – одна з найбільш суперечливих у методології науки. Деякі зарубіжні вчені вбачали в наукових школах "симп-

том незрелості науки" (Т. Кун) чи формування, які "ґрунтуються на догмах" (Ф. Бекон). Проблема ще більше загострилася через специфіку функціонування наукових шкіл в окремих галузях науки, що зумовлюється особливостями розвитку кожної з них і може розглядатися лише в цьому контексті. Вітчизняними вченими проведено низку узагальнюючих вивчень діяльності наукових шкіл на різних теренах знання. Так М.Г. Ярошевським досліджено наукові школи у фізіології, Ю.О. Храмовим – у фізиці, О. Устенко – в економіці [4–6]. Оскільки діяльність наукових селекційних шкіл у скотарстві України предметом окремого дослідження до цього часу ще не була, автор наслідував мету розкрити особливості формування та функціонування наукових шкіл у даній галузі знання як історичний процес, тісно пов'язаний з розвитком загальних та специфічних рис селекційної науки.

Матеріали і методи дослідження. Дослідження ґрунтується на застосуванні історичних (предметно-хронологічного, історико-порівняльного) та джерелознавчого методів. Автором долучалися також загальнонаукові методи, зокрема аналітичний та синтетичний. Використано широке коло матеріалів як опублікованих (першоджерела), так і неопублікованих (архівні документи).

Результати дослідження. Наукову школу в селекції сільськогосподарських тварин доцільно розглядати як неформальну творчу співдружність висококваліфікованих дослідників на чолі з видатним лідером у межах певного наукового напрямку, яких об'єднує спільність підходів до розв'язання проблеми, єдиний стиль теоретичної та експериментальної роботи. Специфіка діяльності наукових шкіл у селекції сільськогосподарських тварин полягає в органічному поєднанні теоретичного та прикладного аспектів: розробленні та теоретичній систематизації нових знань, реалізації отриманих результатів на практиці, що перш за все позначається в постійному селекційно-генетичному вдосконаленні порід.

Атрибутивними ознаками зрілої наукової школи в селекції сільськогосподарських тварин є:

- обґрунтування низки оригінальних наукових ідей та гіпотез (від фундаментальних до прикладних);
- безперервний розвиток визначених наукових напрямів кількома поколіннями учених;

© І.С. Бородай, 2008

Розведення і генетика тварин. 2008. Вип. 42.